

ДОКЛАД - АНАЛИЗ
В ИЗПЪЛНЕНИЕ НА МЕХАНИЗМА ЗА МОНИТОРИНГ И ОЦЕНКА
НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА КОМУНИКАЦИОННАТА СТРАТЕГИЯ
НА СЪДЕБНАТА ВЛАСТ 2014 – 2020 Г.
(ВЪТРЕШЕН МОНИТОРИНГ)

I. ВЪВЕДЕНИЕ

Комуникационната стратегия на съдебната власт 2014-2020 е изготвена в рамките на проект “Укрепване на капацитета на ВСС за по-добро управление на комуникационните процеси и повече прозрачност в дейността на съдебната власт”, договор № K13-15-1/04.12.2013 г.

Комуникационната стратегия на съдебната власт 2014-2020 (наричана за краткост Стратегията) е приета с решение на Висшия съдебен съвет (ВСС) по протокол № 5/10.03.2015 г. С решение на ВСС по протокол № 5/28.01.2016 г. е създаден раздел към Годишните доклади на ВКС, ВАС, ПРБ, ВСС и ИВСС, съдържащ информация за напредъка по изпълнение на Комуникационната стратегия. Решението е в съответствие с предвидената в раздел VI „Механизъм за мониторинг и оценка на Комуникационната стратегия на съдебната власт” *вътрешна оценка* на прилагането на Стратегията. Стратегическият документ предвижда мониторингът и оценката да се реализират чрез набиране на релевантна информация от органите на съдебната власт, която да се обобщава в специално създаден раздел в годишните доклади на съответните институции.

Мониторингът и оценката на Комуникационната стратегия са инструменти на доброто и прозрачно управление, както и гаранция за устойчивото ѝ прилагане. Чрез тях се осигурява прозрачност в процедурите по предоставяне на достатъчно информация за дейността на органите и звената на съдебната власт, отчетност за степента, в която Стратегията постига заложените цели, обществените въздействия от прилагането ѝ в краткосрочен и дългосрочен аспект, отговорността на институциите при реализацията ѝ, качество на постигнатите резултати и своевременно предприемане на коригиращи действия при необходимост.

Настоящият анализ изследва доколко Комуникационната стратегия се реализира успешно и съществува ли необходимост за предприемане на действия за преодоляване на установени дефицити при прилагането ѝ.

Системата за проследяване и оценка на реализирането на Стратегията осигурява навременност и координация на действията от страна на институциите, ангажирани с изпълнението ѝ, както и подобряване на комуникацията с всички заинтересовани страни.

Комуникационната стратегия надгражда комуникационните документи, политики и практики на органите на съдебната власт, с цел

възприемане на високи европейски стандарти в комуникацията на всички нива и координация на дейностите.

Посредством Стратегията ще се повиши прозрачността и откритостта на съдебната власт в рамките на определените от Конституцията и законодателство функции на нейните органи. Тя въвежда високи професионални стандарти за предоставяне на информация и комуникация с гражданите и институциите, и наред с Актуализираната стратегия за продължаване на реформата в съдебната система подпомага изграждането на авторитета ѝ. Адекватното изпълнение на Стратегията е условие за изграждане на обществено доверие, утвърждаване на върховенството на закона и на чувството за справедливост у българските граждани; подпомага установяването на ефективна вътрешна комуникация в органите на съдебната власт; подпомага подобряване на взаимодействието със законодателната и изпълнителната власт; способства за повишаване на доверието на европейските партньори на България във функционирането на съдебната система в условията на пълноправно членство в Европейския съюз.

Съобразно спецификата на отделните органи и звена на съдебната власт и срока за изпълнение на Стратегията, целите ѝ са обособени на две големи групи – общи и специфични. Общите цели са структурирани като дългосрочни, средносрочни и краткосрочни. С най-висок приоритет са непосредствените (краткосрочни) и средносрочните цели, насочени към подобряване на:

- Вътрешната комуникация в съдебната власт;
- Комуникацията с изпълнителната и законодателната власт;
- Комуникацията с медиите;
- „Новите“ и социалните медии, с цел подобряване на комуникацията с гражданите;
- Комуникацията с гражданското общество, със съсловните и професионални организации и неправителствените организации като цяло, както и към повишаване на:
- Правната култура на обществото;
- Нивото на професионалното обучение по публична комуникация на магистрати и служители от органите на съдебната власт, включително на онези служители от администрацията, които осъществяват пряк контакт с граждани;
- Усъвършенстване на подходите, механизмите и инструментите за комуникация на съдебната власт, в това число подобряване на яснотата и разбираемостта на езика и използваната терминология;
- Възприемане на единна политика и стандарти за предоставяне на информация за дейността на съдебната власт от органите ѝ;

- Комуникиране на дейностите на съдебната власт по реформирането и подобряването на процесите в нея с цел утвърждаване на нейната независимост;
- Изграждане на механизми за успешна комуникация в извънредни ситуации, свързани с имиджа и независимостта на съдебната власт;
- Подобряване на комуникацията на всеки един от органите на съдебната власт (ВСС, Инспекторат към ВСС, съдилища, ВКС, ВАС, ПРБ) с целевите общности/групи;
- По-ефективно използване на наличните ресурси в съдебната власт – човешки и технологични – свързани с осъществяване на комуникационните дейности;
- Довършване на изграждането на професионалната комуникационна структура на органите на съдебната власт (говорители, информационни центрове и пресслужби), повишаване на административния статут на служителите за връзки с обществеността и ресурсно осигуряване на комуникационната дейност на органите на съдебната власт.

С приемането на Комуникационната стратегия започна активна работа за оптимизиране на вътрешната комуникация в отделните органи на съдебната власт, както и между тях. Въпреки това се запазва тенденцията в по-голямата част от случаите негативният публичен образ на съдебната власт да се дължи на липсата на достатъчно ефективна и устойчива вътрешна комуникация.

Съществено значение за подобряване на цялостния облик на съдебната власт има формирането на устойчиви представи и нагласи в българското общество. В този смисъл проактивните действия трябва да продължат за утвърждаване на представата за процесите в дейността на органите на съдебната власт, където всеки от тях има определена роля. Непознаването на процесуалните норми, както и недостатъчната правна култура на българските граждани, са съществени препятствия за постигането на тази цел. Именно затова, усилията на всички институции би трябвало да бъдат насочени към разясняване на процеса на установяване на истината и утвърждаване на справедливостта при запазване на правата на всички участници в процеса.

Постигането на тази цел предполага висока степен на вътрешна съгласуваност в комуникационните действия на различните звена в хода на досъдебното производство и съдебния процес.

Настоящият анализ представлява вътрешен мониторинг, за изпълнението на Комуникационната стратегията от органите на съдебната власт, включително ВСС, ИВСС и НИП през 2015 г., изготвен от дирекция „Публична комуникация и протокол“ в АВСС.

Координиращ орган по изпълнението на Комуникационната стратегия за 2015 г. е Комисия „Публична комуникация“ (КПК) към ВСС,

а според чл. 16, т. 11 от Правилника за организацията на дейността на ВСС и неговата администрация през 2016 г. (обн., ДВ, бр. 51 от 5 юли 2016 г., в сила от 16.06.2016 г.) Комисията по правни и институционални въпроси (КПИВ) към Пленума на ВСС организира и координира изпълнението на Комуникационната стратегия на съдебната власт 2014–2020 г.

През 2015 г. КПК инициира работни срещи с лицата, отговарящи за връзките с обществеността, и предприе организационни мерки във връзка с изпълнението, прилагането и отчитането на Комуникационната стратегия. Съгласно Правилата за прилагане на Методиката за мониторинг, контрол и оценка на Комуникационната стратегия, разписани в Приложение 2 „Механизъм за мониторинг и оценка на изпълнението на Комуникационната стратегия на съдебната власт 2014–2020“, е изготвен настоящият анализ въз основа на предоставената информация от вътрешния годишен мониторинг на ВКС (за общите съдилища в Република България); ВАС (за административните съдилища); Прокуратурата на Република България (за прокуратурите), ИВСС, НИП и ВСС.

Документът съдържа: обща информация за изпълнението на Комуникационната стратегия по институции; дефиниране обекта на мониторинга; определяне на заинтересованите страни; необходим ресурс за изпълнение – финансов, технически, човешки, обобщение на резултатите от мониторинга, потенциални потребители на резултатите от доклада.

Предприетите комуникационни дейности от органите на съдебната власт през 2015 г. попадат в обхвата на непосредствените (краткосрочните) цели на Комуникационната стратегия, част от тях са с постоянен характер, други със срок на изпълнение 2015–2016 г.

II. ИЗПЪЛНЕНИЕ НА КОМУНИКАЦИОННАТА СТРАТЕГИЯ НА СЪДЕБНАТА ВЛАСТ 2014-2020 ПРЕЗ 2015 ГОДИНА

Съобразно представените отчети от органите и звената на съдебната власт е налице начално изпълнение по преобладаващата част от 11-те цели от Плана за действие за изпълнение на Комуникационната стратегия. Въпреки че в заложените цели са определени конкретни дейности за изпълнение, очаквани резултати, индикатори за изпълнение, срок, отговорник и ресурси, отчетът им не може да служи за фиксиране на базови стойности, тъй като Стратегията се прилага от месец март 2015 г. За базови стойности ще бъдат приети отчетените количествени и качествени резултати по индикаторите през 2016 г., когато започва реално планиране на дейности по Стратегията, и когато вътрешният мониторинг ще бъде съпоставен с външен за допълнителна сигурност по отношение на независимостта, откритостта, обективността и прозрачността при оценката на междинните и крайните резултати.

Важно уточнение е, че индикаторите за отчитане на комуникационните дейности не съответстват в цялост на определените цели в Плана за действие за изпълнение на Стратегията. Липсата на съответствие и взаимовръзка между индикаторите и целите в Плана за действие трябва да бъдат преодолени посредством коригиращи действия с цел тяхното унифициране.

Стратегията предполага планиране и осигуряване на ресурс за провеждане на външен мониторинг като гаранция за обективност, проверка и коректив по отношение на вътрешния мониторинг, извършван от ВСС и органите на съдебната власт. Подобен подход би позволил, както подобряване на комуникационните дейности, така и обезпечаване на професионалната компетентност съобразно съвременните стандарти в публичната комуникация.

Прилагането на смесен мониторинг ще подsigури навременност и координация на действията от страна на ВСС и органите на съдебната власт, ангажирани със Стратегията, както и комуникация с всички заинтересовани страни. Подобен подход е важен при отчитане на комуникационните дейности за 2016 г., тъй като едва тогава ще е възможно количествено и качествено измерване на целевите стойности, които ще имат базисен характер.

Въз основа на отчетените резултати по изпълнението на Комуникационната стратегия на съдебната власт през 2017 г., както и на напредъка спрямо базисните стойности за 2016 г., при необходимост могат да бъдат предложени и извършени коригиращи действия за оставащия период до 2020 г.

1. ИЗПЪЛНЕНИЕ НА КОМУНИКАЦИОННАТА СТРАТЕГИЯ НА СЪДЕБНАТА ВЛАСТ, СЪОБРАЗНО ПЛАНА ЗА ДЕЙСТВИЕ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА СТРАТЕГИЯТА

1.1. Изпълнение на Комуникационната стратегия от вътрешните целеви групи - Висш съдебен съвет

Предприетите от Висшия съдебен съвет през 2015 г. действия имат предимно координиращ характер. Те са насочени към решаване на проблеми като ресурсно и кадрово обезпечаване на органите на съдебната власт с експерти „връзки с обществеността“; изготвяне на обучителен модул за първоначално и последващо обучение от Националния институт на правосъдието на кандидати за младши съдии и младши прокурори, магистрати, вкл. административни ръководители, говорителите от прокуратурата и експертите „връзки с обществеността“ по прилагане и отчитане на Комуникационната стратегия. През 2015 г. ВСС започна изпълнение на краткосрочните цели за осигуряване на единна политика и стандарти за предоставяне на информация за дейността на съдебната власт;

повишаване професионалната подготовка по публична комуникация на магистрати и служители от органите на съдебната власт; подобряване на комуникацията с медиите, включително проактивна комуникация с новите и социалните медии; подобряване на комуникацията с неправителствените организации, професионалните и съсловни организации (включително международни), Гражданския съвет към ВСС, гражданското общество; подобряване на вътрешната комуникация във ВСС и с органите на съдебната власт; повишаване на правната култура на обществото и познанията за ролята и функциите на отделните органи на съдебната власт; повишаване на доверието в съдебната власт от страна на обществото и партньорите, в това число ЕС.

Настоящият състав на ВСС е първият, който предприема конкретни действия за институционализиране и укрепване на професионалния подход в областта на публичната комуникация, за активизиране на пряката комуникация с професионалните, съсловните и неправителствените организации, чрез създаване на Граждански съвет към ВСС и инициране на редица добри практики, като „Стажантската програма в АВСС“, Образователната програма „Съдебната власт – информиран избор и гражданско доверие. Отворени съдилища и прокуратури“, провеждането на Ден на отворените врати в органите на съдебната власт и ВСС, създаване на детска версия на интернет сайта на ВСС, установи традиция на годишни срещи с експертите „връзки с обществеността“ по актуални теми и за коопериране на работата им и т.н.

Сред основните предизвикателства за ефективно и ефикасно прилагане на Комуникационната стратегия, както от ВСС, така и от цялата съдебната власт е постигане на съгласие за професионализация на комуникацията и гарантиране на достатъчен финансов, административен и персонален ресурс. Подобен подход би спомогнал за преодоляване приеждането на „публичната комуникация“ единствено като функция по информиране на обществото и би допринесъл за установяване на взаимодействие с основните цели публични на съдебната власт.

1.2. Изпълнение на Комуникационната стратегия от вътрешните целеви групи – органи и звена на съдебната власт (ВКС, ВАС, ПРБ, ИВСС и НИП)

В докладите – анализи на органите и звената на съдебната власт е включена информация за изпълнението на Механизма за мониторинг и оценка на Стратегията от ВКС, ВАС, апелативните, окръжните, районните, военните, специализираните наказателни съдилища, административните съдилища, както и Прокуратура на Република България, ИВСС и НИП.

Обобщени са данните за изпълнението на дейностите и отчитането на индикаторите, заложи в Стратегията, чрез които се контролира

ефективността на процеса по прилагането ѝ. Обсъдена е степента на постигане целите на Стратегията, заложили спрямо Механизма за мониторинг и оценка при изпълнението: подобряване на взаимодействието в рамките на съдебната власт и интегриране публичните комуникации в процеса на анализ и оценка; осигуряване своевременно събиране на достоверна и обективна информация относно изпълнението на дейностите, прилагане на инструментариум за точно и коректно отразяване на напредъка по Стратегията, както и мотивиране навременното вземане на стратегически и комуникационни решения, основани на надеждна и сравнима във времето информация за текущата реализация на заложените резултати и цели.

Предвид приемането на Стратегията от ВСС през месец март 2015 г., както и провеждането на национална конференция за нейното представяне през месец юни 2015 г., не всички органи и звена на съдебната власт са планирали и изпълнили в пълен обем свой План за действие за изпълнение на Комуникационната стратегия.

2. ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ

Изпълнението на Плана към Комуникационната стратегия допуска предприемане на действия от координиращия орган, от страна на ВСС за създаване на единна политика и стандарти за предоставяне на информация, включително изработване на нова Медийна стратегия на съдебната власт; формулиране на препоръки за комуникационни умения и знания, които следва да бъдат придобити от магистратите и съдебните служители в органите на съдебната власт за повишаване на комуникационната им компетентност и установяване на контакт с Националния институт на правосъдието в тази връзка; създаване на работна група за изготвяне на единни правила и стандарти за комуникация с медиите; осигуряване на по-активно присъствие в медиите на членове на ВСС по теми, зададени от Съвета; разширяване и прилагане на разнообразен инструментариум за комуникация с медиите; проследяване и анализиране присъствието на ВСС в социалната медия „Facebook”; по-активна комуникация и взаимодействие с представители от целевата група от неправителствения сектор.

Успешното реализиране на посочените дейности, постигането на очакваните резултати и изпълнението на заложените индикатори ще допринесат за подобряване на вътрешната и външна комуникация и адекватно комуникиране на дейностите на съдебната власт по реформирането и подобряването на процесите в нея, както и утвърждаване на нейната независимост.

В органите и звената на съдебната власт са предприети необходимите действия. За разлика от ПРБ, НИП и ИВСС, в някои от съдилищата са създадени техни профили в социалните мрежи. Налице са

единна политика и стандарти за предоставяне на информация на граждани, юридически лица и медии, съобразно тяхната специфика.

От ИВСС са реализирани мерки за повишаване на информираността на медиите, гражданите и обществото за статута и дейността на Инспектората, по който начин да се повиши доверието към него, респективно и към работата на съдебната система.

Предвид спецификата на Националния институт на правосъдието като организация, която реализира образователните потребности на магистратите, съдебните служители и други органи на съдебната власт, очакваните резултати са насочени към активното участие на НИП по осигуряване на обучения, заложили като мерки в Плана за действие за изпълнение на Комуникационната стратегия.

3. ДЕФИНИРАНЕ НА ОБЕКТА НА МОНИТОРИНГА

Вътрешният мониторинг отчита изпълнението на задачите и спазването на сроковете, както и тяхната обвързаност с наличните ресурси. Реализираните през 2015 г. комуникационни дейности са финансирани от бюджета на съдебната власт или по ОПАК, посредством реализацията на различни проекти.

Планът за действие на Комуникационната стратегия на съдебната власт 2014–2020 включва изпълнението на 11 цели, от които 5 са краткосрочни, 1 е едновременно краткосрочна и средносрочна, 2 са средносрочни и 3 са дългосрочни. Органите на съдебната власт са предприели комуникационни дейности по всички краткосрочни цели.

3.1. Висш съдебен съвет

През 2015 г. ВСС самостоятелно или в сътрудничество с органи и звена на съдебната власт е изпълнил напълно или частично заложените дейности в шестте цели на Плана за действие, приет с решение на КПК по протокол № 42 от 01.12.2015 г.

С изключение на дейностите, част от проекта „Укрепване на капацитета на ВСС за по-добро управление на комуникационните процеси и повече прозрачност в дейността на съдебната система”, всички останали са обезпечени със средства от бюджета на съдебната власт.

Първата краткосрочна цел „Осигуряване на единна политика и стандарти за предоставяне на информация за дейността на съдебната власт от органите ѝ“ предвижда въвеждането на единна политика и стандарти за предоставяне на информация за дейността на органите на съдебната власт, чрез която да се подобри както комуникацията на институциите от съдебната власт, така и нейният образ в публичното пространство. Очаква се чрез унифицирането на политиката и стандартите за предоставяне на

информация да се постигне предвидимост, и от тази гледна точка - доверие в съдебната власт и нейните органи.

Заложена е една дейност, която е в процес на изпълнение през 2015 г. Сформирана и утвърдена с решение на КПК е работна група за изготвяне на Медийна стратегия на съдебната власт, насочена към прилагане на единна политика и стандарти в предоставянето на информация.

Втората, краткосрочна цел „Повишаване професионалната подготовка по публична комуникация на магистрати и служители от органите на съдебната власт“, е насочена към повишаване знанията и уменията по публична комуникация, кризисни комуникации и др. на магистратите и съдебните служители. Очакванията са за подобряване, както качеството на осъществяваната комуникация, така и за повишаване честотата на комуникация с целевите групи, и постигане на дългосрочните цели на Стратегията. Сред предвидените дейности са организиране на работна група от представители на отделните органи на съдебната власт, включително на НИП, за създаването на препоръки с необходими конкретни умения и познания, които да залегнат в последващите обучения.

Очакваните резултати са: изготвени препоръки и работни срещи с НИП за създаване на обучителен модул по комуникационни умения. През 2015 г. дейността е в процес на изпълнение, проведена е анкета сред 85 административни ръководители, магистрати и съдебни служители за необходимостта от теми, които да бъдат включени в обучителния модул, като същите са предадени на НИП. Реализирани са поредица от срещи с представители на НИП за конкретизиране на темите на обученията и целевите групи.

Третата, краткосрочна цел започнала през 2015 г. е насочена към „Подобряване на комуникацията с медиите, включително проактивна комуникация с новите и социалните медии“. По отношение на очакваните резултати се отчита създаване на работен екип, в който участват и експерти „връзки с обществеността“, както е заложено в индикаторите, измерващи напредъка.

Останалите дейности са с постоянен срок на изпълнение и не могат да бъдат приключени - повишено присъствие в медиите, провокирано от страна на ВСС по теми, зададени от Съвета; използване на разнообразен инструментариум за осъществяване на комуникацията с медиите. Индикаторите отчитат брой публикации, медийни продукти и материали, брой последователи в социалните мрежи и ангажираността им. Във връзка с дейностите по осигуряване публичност на годишните отчетни доклади на ВСС, с очакван резултат повишаване на прозрачността и разпознаваемостта, са посочени докладите публикувани на интернет сайта.

Четвъртата, краткосрочна цел, е „Подобряване на комуникацията с неправителствените организации, професионалните и съсловни организации (включително международни), Гражданския съвет към ВСС,

гражданското общество“. В нея са включени дейности предполагащи съвместно участие в инициативи и проекти, насочени към подобряване на средата за функциониране на съдебната власт и комуникация с международни професионални организации. Отчетени са участията на членове на ВСС и магистрати в подобни инициативи, като по отношение на очакваните резултати може да се приеме, че е налице повишаване честотата и подобряване на комуникацията с представителите на целевите групи, провеждане на проактивна информационна политика спрямо тази целева група и повишаване доверието в българската съдебна власт.

Петата цел е основополагаща, доколкото касае подобряване на вътрешната комуникация в и между органите на съдебната власт. Тази дейност има постоянен характер по отношение използването на пасивни канали за вътрешна комуникация и провеждане на срещи по места с административни ръководители, магистрати и съдебни служители по актуални теми и въпроси, изискващи методическа подкрепа. Би могло да се приеме, че е налице подобряване на комуникацията вътре в съдебната власт чрез провеждане на активен професионален дебат по актуални въпроси и теми. В тази цел е заложена и дейността по обновяване интернет сайта на ВСС, вкл. наличие на форми за обратна връзка. Отчетено е изпълнение по отношение предвиденото общо събрание между администрацията на ВСС и членовете на ВСС. Въпреки че заложеният индикатор предвижда две такива, не може да се отчете напредък по отношение на индикатора брой промени вследствие на направени предложения, предвид времето на провеждане на събранието и анализирания период.

Шестата цел е „Повишаване на правната култура на обществото и познанията за ролята и функциите на отделните органи на съдебната власт“. Сред отчетените дейности са Образователната кампания, инициирана от ВСС, и Стажантската програма в АВСС; провеждане на Дни на отворените врати във ВСС и органите на съдебната власт; провеждане на тематични информационни кампании.

Седмата цел е „Повишаване на доверието в съдебната власт от страна на обществото и партньорите, в това число ЕС“. Сред зададените дейности са провеждане на проактивни комуникационни кампании, активно участие в срещи/семинари/кръгли маси, включително международни; провеждане на срещи с представители на европейските институции, посланици на страни-членки на ЕС по актуални теми от съдебната реформа или при необходимост.

По отношение на целите, очакваните резултати и предвидени дейности няма такива, по които да не са предприети действия. За някои от дейностите предвид тяхната комплексност и сложност изпълнението продължава и през 2016 г., а други са с постоянен срок на изпълнение.

3.2. Върховен касационен съд и общите съдилища

Част от заложените и изпълнени цели от съдилищата през 2015 година са:

Цел „Повишаване на правната култура на различни групи от обществото и познанията за ролята и функциите на отделните органи на съдебната власт чрез активизиране на участието и ролята на съдилищата за повишаване на правната грамотност и информираността на младите хора за работата на органите на съдебната власт“.

Основанията за планирането и постигането на тази цел при различните съдилища са формулирани различно. Например в Апелативен район – Варна основанията са „Повишаването на знанията, на правната грамотност и култура на младите хора, ученици, студенти, изучаващи право, е част от дългосрочен процес на взаимодействие с тези ключови за съдебната система общности. Това е процес, който води до по-голямо разбиране за работата на отделните органи на съдебната власт като гарант и защитник на интересите и гражданските права, за повишаване на доверието към българския съд и запознаване с конкретната работа на магистратите“. Различни са комуникационните дейности, планирани и осъществени от съдилищата. Висок процент от тях отчитат участието си в Образователната програма „Съдебната власт – информиран избор и гражданско доверие. Отворени съдилища и прокуратури“. Много от съдилищата са разработили подробни програми, участват с няколко лектори и работят с множество класове, като по места обхванатите групи ученици достигат 150 – 300 души. В анализа на Апелативен район – Велико Търново се посочва, че обратната връзка с техните отговорници по училищата сочи, че децата действително проявяват интерес към темите, свързани със съдебната система, и че трябва да се направи всичко възможно тази инициатива не само да бъде продължена, но в нея да се включат още съдилища.

Съдилищата са организирали Дни на отворените врати, като в рамките на инициативата са провеждани дискусии с участието на магистрати и граждани за устройството и функционирането на съдебната система. Осъществени са работни срещи между административните ръководители и представители на хора с неравностойно положение. Някои съдилища са провели конкурси за ученическо есе.

В Апелативен район – Варна е проведен симулативен наказателен съдебен процес с участието на студенти от Юридическия факултет на Варненския свободен университет „Черноризец Храбър“, като подобни симулативни процеси традиционно организира и Софийският военен съд. Интерактивни съдебни процеси с участието на ученици и студенти са проведени и от съдилища в Апелативен район – София. В Апелативен район – Бургас за изпълнението на целта са осъществени дейности като провеждане на образователни кампании в учебни заведения, стажантски

програми, участие в семинари, кръгли маси, срещи, изложби, публични лекции. Проучване на възможността за провеждане на стажантски програми е осъществено и от Специализирания наказателен съд, като реализацията ще бъде проследена в следващия доклад – анализ.

Според данните в индикативната таблица броят на дейностите, осъществени от съдилищата в Република България – информационни кампании насочени към повишаване на осведомеността и правната култура са 117 броя, а събитията и инициативите насочени към гражданите са 249 броя.

Цел „Утвърждаване на механизми на взаимодействие на съдилищата с органи на законодателната и изпълнителната власт при спазване на принципа на независимост на съдебната власт“. Съдии от Върховния касационен съд и от апелативните райони са участвали активно при изготвянето на писмени становища по внасяните в Народното събрание и разработваните от Министерството на правосъдието проекти за промените в Конституцията на Република България и в Закона за съдебната власт (ЗСВ), по проекти за изменения и допълнения в Наказателния кодекс и Наказателно-процесуалния кодекс, в Гражданския процесуален кодекс и в Търговския закон, както и в други актове. Представители на ВКС и на съдилищата са участвали в работните групи по изработването на тези значими промени, други са изразявали позиция при публичните им обсъждания. Пример за добро взаимодействие със законодателната власт е предприетата от ВКС инициатива за предизвикване на някои промени в НПК, регламентиращи компетентността на съда относно промени в подсъдността на производствата, предмет на контрол от касационната инстанция. За намаляване на натовареността на съдиите е предложена и внесена от народни представители промяна на чл. 424 от НПК, като законопроектът е разгледан от 43-то Народно събрание и промените са обнародвани в „Държавен вестник“, бр. 42 от 09.06.2015 г.

Дейностите по тази цел са част от процеса на утвърждаване и провеждане на проактивна комуникация със законодателната и изпълнителната власт при обсъждането и формирането на политики в областта на правосъдието.

През 2015 г. са планирани и осъществени комуникационни дейности като провеждане на общи събрания на съдиите за анализ на предложенията за промени в ЗСВ и в Конституцията, и изготвяне на общи и индивидуални становища на съдии за готвените промени в ЗСВ. В някои от апелативните райони, например в Апелативния район – Варна, е проведено и Общо събрание – дискусия на съдиите по промените в ЗСВ и Конституцията на Република България с участието на председателя на Върховния касационен съд, министъра на правосъдието и членове на Висшия съдебен съвет.

Целта „Подобряване на комуникацията на съдилищата с медиите, включително проактивна комуникация чрез електронните и социалните

медии. Изграждане на нова комуникационна компетентност“ е сред основните за всички съдилища в Република България. Постигнатите резултати ще бъдат отчетени при сравняването на този анализ с доклада за 2016 г., но е очевидно, че самите органи на съдебната система осъзнават необходимостта от по-активни дейности. Например в Апелативен район – Велико Търново обобщават „по отношение на медийните изяви, само около 20 % от съдилищата са провеждали проактивна медийна политика през 2015 г.“, а в анализа на Апелативен район – Варна се отбелязва „тази цел обосновахме с развитието на новата медийна среда и с напредъка на комуникационните технологии. Информационната среда се характеризира с динамика и множество източници на информация, които доставят новини в реално време. Все по-голяма част от комуникацията се осъществява в интернет, като голяма част от представителите на целевите общности използват активно в своето ежедневие този канал за комуникация“. Според данните от съответния индикатор броят на медийните изяви на представители на органите на съдебната система през 2015 г. е 5 855, а публикациите в печатните и електронните медии са 34 985.

Наборът от специфични цели при изпълнението на Комуникационната стратегия отбелязани в докладите на съдилищата не е голям. Сред посочените е разширяването на партньорството със сродни съдилища от страни в ЕС (Върховен касационен съд и Апелативен район – Варна), реализиране на съвместни проекти в областта на правоприлагането с международни неправителствени организации (дългосрочна цел). Изграждането и поддържането на доверие между българските съдилища и сродни такива от ЕС изисква целенасочени усилия и постоянство за задълбочаване на професионалните комуникации между магистратите от ЕС, за активна обмяна на опит и практика, както в процеса на правоприлагането, така и за администрирането на съдилищата. По отношение изпълнението на тези цели, например Върховния касационен съд отчита учебно посещение на магистрати, организирано по проект за обмен между Върховния касационен съд на Република България и Върховния съд на Република Австрия, който е в рамките на Европейската мрежа за съдебно обучение за обмен между съдебните власти на страните членки на ЕС. В доклада на Апелативен район – Варна се посочва иницирирането на нови теми за задълбочаване на трайно установеното партньорство със съда в Бавария и задълбочаване на трайно установеното партньорство с Областния съд в Нюрнберг - Германия, както и с Германската фондация за международно правно сътрудничество (IRZ).

Друга специфична цел посочена от Апелативен район – Варна е задълбочаване на партньорството и комуникацията на съда с различни НПО, с организации, с ВСС и институции по конкретни проекти, насочени към представяне на правни знания и компетентност на младите хора.

3.3. Върховен административен съд и административните съдилища

В плана за действие за изпълнение на Комуникационната стратегия на ВАС и административните съдилища са заложени и предприети действия за:

- „Осигуряване на единна политика и стандарти за предоставяне на информация за дейността на съдебната власт от органите ѝ“ – проведени са “Координационни срещи/разговори на представители на служители отговарящи за „Връзките с обществеността” на административните съдилища в страната и ВАС. В резултат е:

- създадена единна политика и стандарти за предоставяне на информация на граждани, юридически лица, НПО;

- стартиран е процесът на унифициране на визията, структурата и функционалностите на Интернет страниците на съдилищата и интегрирането им с портала на съдебната власт;

- уеднаквена е визията на печатните и информационните материали;

- приети са единни правила за достъп на камери, фотоапарати и мобилни телефони в сградите на съда;

- приети са единни стандарти за обслужване на физическите и юридическите лица от органите на съдебната власт.

Съдебните служители към съответното звено на административните съдилища, отговарящи за „връзките с обществеността“, ежедневно изготвят информационен бюлетин, който се изпраща по вътрешната поща на служителите и на магистратите.

Проведени са периодични обучения или квалификационни курсове на лицата, отговарящи за „връзките с обществеността” на административните съдилища, по темите: „Комуникационни стратегии“, „ПР въведение“, „Съвместна работа с национални и регионални медии“, „Управление на медийни кризи“, „Работа в екип“.

Проведени са съвместни работни срещи между представителите на медиите и представители на съответния административен съд (експерт „връзки с обществеността” и магистрати) за повишаване на правната им култура. В резултат е сформиран професионален работен екип за преценка и приемане на единни правила и стандарти за комуникация с медиите. Проведено е обсъждане на единните правила с представители на медии – печатни, електронни, онлайн. Установен е баланс на взаимните интереси и потребности от предоставяне и получаване на информация от органите на съдебната власт. Изготвен е план за провеждане на обучителни семинари/работни срещи с представители на медиите. Ресорните журналисти са повишили правната си осведоменост и култура, а с това и разбирането за дейността на органите на съдебната власт.

Отчетено е повишено присъствие в медиите, провокирано от административните съдилища, както и използване на разнообразен

инструментариум за осъществяване на комуникация – прессъобщения, брифинги, пресконференции, медийни събития, кампании, интервюта и други.

Във връзка с предвиденото създаване на унифициран кризисен план за комуникация на съдебната власт, интегриращ комуникационни действия на всички засегнати органи, е подобрена превенцията и планирането на кризисната комуникация. При възникнала кризисна ситуация се отчита оптимално време за предприемане на мерки - два часа. Резултатите са постигнати благодарение на ежегодните обучения по „Кризисен пиар“, които ВАС провежда с административните съдилища.

Проведени са информационни кампании насочени към повишаване на осведомеността и правната култура на учениците, като е постигнато по-добро познаване на функциите и ролите на отделните органи. Училищата са сред активните участници в Дните на отворени врати. Констатирано е, че чрез посочените инициативи се повишава разбирането и доверието към отделните органи на съдебната власт сред гражданите.

3.4. Информация от Раздел шести на Доклада за прилагането на акона за дейността на прокуратурата и на разследващите органи през 2015 г. – „Дейност по изпълнение на Комуникационната стратегия на съдебната власт 2014 – 2020 г., приета с решение на ВСС по протокол № 10/05.03.2015 г., т. 3“

През 2015 г. по своя инициатива Прокуратурата на Република България включва в годишния доклад за своята дейност раздел за Комуникационната стратегия представляващ описателен анализ към обобщените данни за изпълнението ѝ, който е цитиран в настоящия анализ.

„Медийната комуникация в системата на Прокуратурата“

Медийната комуникация в системата на ПРБ урежда взаимодействието със средствата за масова информация при представяне на информация за работата на прокуратурата.

Целта на работата с медиите е да се осигурява постоянна информираност на обществото, повишаване на общественото доверие, предоставяне по достъпен начин на обективна информация за дейността на прокурорите и разследващите органи, както и за повишаване на правната култура на обществото.

Основни принципи на информационния обмен

Предоставянето на информация се осъществява в съответствие с: разпоредбите на Конституцията относно основните права на гражданите, НПК, ЗСВ, ЗЗЛД, ЗДОИ, ЗЗКИ; Комуникационната стратегия на съдебната власт, приета от ВСС (решение – Протокол № 10/05.03.2015 г.); Становище № 8 (2013) на Консултативния съвет на европейските прокурори относно отношенията между прокурорите и медиите и Становище № 9 (2014) на

Консултативния съвет на европейските прокурори относно европейските принципи и норми, засягащи прокурорите („Римска харта“).

Със Заповед № РД-02-9/24.03.2015 г. на главния прокурор са утвърдени Правила за медийна комуникация в системата на ПРБ, които уреждат взаимодействието с медиите при предоставяне на информация за работата на прокуратурата, както и задълженията на административните ръководители, прокурорите и администрацията в тази насока.

Комуникацията с медиите в системата на ПРБ се осъществява съгласувано с говорителя на главния прокурор и с апелативните прокурори в страната или с говорителите на апелативните прокуратури, от говорителите на прокуратурите, от наблюдаващите прокурори и от съдебен служител на длъжност експерт „връзки с обществеността“ в апелативните прокуратури.

При предоставяне на публична информация се спазват принципите за: законност и безпристрастност, съгласуваност, бързина, точност и достъпност, зачитане на правата на гражданите, защита на тайната на разследването, защита на личната информация, защита на класифицираната информация и равнопоставеност на всички медии.

Спазвайки правилата за взаимодействие със средствата за масова информация, уредени в Комуникационната стратегия на съдебната власт, предоставянето на информация на медиите по време на досъдебното производство се съобразява със спецификата на този етап от наказателното преследване, който се провежда без характерната на съдебните производства публичност. Преди да бъде предоставена информация на обществеността по конкретно досъдебно производство, във всички случаи се спазва законовата разпоредба на чл. 198, ал.1 НПК, като наблюдаващият прокурор дава разрешение за разгласяване на информацията и определя обема на информацията, за да не се затрудни разследването. При предоставянето на информация за действията на прокуратурата в досъдебната фаза по обществено значими случаи, се цели баланс между правата на гражданите да бъдат информирани и разкриването на обективната истина по делото при съобразяване на основния принцип на невиновност на лицата до доказване на противното с влязла в сила присъда.

Вътрешно-организационни аспекти и форми на публичната комуникация

През 2015 г. в ПРБ след проведени конкурси за експерти „връзки с обществеността“, по апелативни райони, всички щатни бройки са заети. Назначените служители са на щат в съответните прокуратури и отговарят за районните, окръжните и апелативни прокуратури в съответния район. Огласяваната информацията се съгласува с говорителя на главния прокурор и с дирекция „Публична комуникация“ в Администрацията на главния прокурор (АГП).

Отделни експерти „връзки с обществеността“ имат само СРП и СГП, поради спецификата на дейността си и съобразно натовареността. Няма щатна бройка за такъв служител във ВАП, ВоАП и ВОП, като те се обезпечават информационно от пресцентъра на АГП.

Експертите „връзки с обществеността“ подпомагат административните ръководители и говорителите от целия апелативен район при предоставяне на информацията на печатни и електронни медии – регионални и централни. В апелативните прокуратури, с разрешение на съответните апелативни прокурори, им е предоставен достъп до УИС-2 и така те получават ежедневно информация за прокурорски актове, с които делото се внася в съда и изготвят прессъобщения за онези от тях, които представляват обществен интерес.

Пресцентърът на ПРБ ежедневно изпраща съобщения до средствата за масова информация, съдейства за провеждането на брифинги, пресконференции и интервюта. Предлага провеждането на информационни кампании и на обучения на говорителите на прокуратурите и на експертите „връзки с обществеността“ (проведено в периода 09-13 юни 2015 г.).

През 2015 г. са изготвени и разпространени в средствата за масово осведомяване 1 226 прессъобщения. Най-често те са по повод внесени обвинителни актове, като в тази насока може да се посочи, че голяма част от районните прокуратури са активирали своята дейност. Информацията за обвинителните актове на ПРБ винаги засяга дела от висок обществен интерес или дела, които са характерни за съответната районна прокуратура. Следващото място е заето от публикациите за взетите мерки за неотклонение „задържане под стража“ и за внесените искания за тях. Тук комуникацията с медиите е най-активна и може да се посочи, че този интерес се дължи на заеманите висши публични длъжности от обвиняемите лица или тяхното социално положение. Друга основна част от информацията са по повод журналистически запитвания от повече медии, както и за ежедневни произшествия. Отлично се възприемат от медиите инициативите на прокурорите по различни програми за правно обучение на учениците в страната, както и съвместни инициативи с органите на МВР и ДАНС.

Действията на прокуратурата са обект на множество медийни интерпретации, както и на коментари от анализатори, социолози и адвокати. Малко са случаите, в които прокуратурата не е реагирала своевременно и не е предоставила информация на медиите за предприетите от прокурора действия по случаи, станали медийно известни или провокирали обществен интерес.

Добрата съвместна работа с пресцентровете на МВР, ДАНС, НАП и др. контролни органи също намира отражение в комуникационната политика на ПРБ. През периода 01.01.–31.12.2015 г. са провеждани съвместни брифинги с тези институции, а съобщенията от МВР, ДАНС и

НАП, когато се отнасят до разследване на прокуратурата, са предварително съгласувани с говорителя на главния прокурор или със съответните ръководители на прокуратури, при спазване на разпоредбата на чл. 198 от НПК.

Важна част от работата с медиите на ПРБ е отразяването и на бързи и незабавни производства – от началните действия по разследването до постановяването на съответния осъдителен акт, с цел предоставяне на обществото на обективна информация.

Продължава дейността по утвърждаване на работеща система за информационен обмен, проактивна публична комуникация, наблюдение на различните форми и процеси на връзки с медиите, както и за осъществяване на текущ и последващ контрол върху ефективността на публичната комуникация в рамките на правомощията на Прокуратурата, регламентирани в Конституцията и законите.“

3.5. Инспекторат към Висшия съдебен съвет

Основна цел на Инспектората към Висшия съдебен съвет (ИВСС) по осигуряването на публичния образ и прилагането на Комуникационната стратегия е утвърждаването на ИВСС като прозрачна институция и повишаване на общественото доверие към нея. Задачата е заложена като постоянна цел, тъй като добрият имидж не може да е цел, която се изпълнява за някакъв конкретен срок, например календарна година - добрият публичен образ е резултат от работата не само за определен период, а трябва да бъде резултат от непрекъснат процес на утвърждаване.

Очакваните резултати са свързани с разширяване информираността на медиите, гражданите и обществото за статута и дейността на ИВСС, по който начин да се повиши доверието в дейността му като цяло, а чрез нея и доверието към работата на съдебната система. В изпълнение на планираните дейности в Плана за действие за 2015 г., на 15 юли 2015 г. е организирана и проведена кръгла маса на тема „Инспекторатът към ВСС – субект или обект на съдебната реформа“. На интернет страницата на ИВСС се публикуват всички актове от проверки от 2008 г. до 2015 г. включително, при спазване на ЗЗЛД. Обособена е регистратура на Инспектората на партерния етаж на сградата, което улеснява достъпа на подаващите сигнали в ИВСС – граждани, юридически лица и представители на НПО, институции.

В доклада на ИВСС е отчетено, че готовността за комуникация и прозрачността на институциите има безспорен положителен ефект върху тяхната работа, независимо дали инициативите ѝ се отразяват от медиите периодично. Този начин на взаимодействие със журналистите благоприятства тяхната пряка работа, защото информацията е най-важният ресурс за тях. За обезпечаване на комуникационния процес на ИВСС е необходимо главният инспектор и инспекторите да бъдат запознати със

значението на взаимодействието с медиите, за което са подходящи специализирани обучения, както по Комуникационната стратегия, така и по-общо – за естеството на работа на журналистите по сектори – телевизия, радио, интернет издания и вестници. Трябва да се имат предвид и т.нар. нови медии (социални мрежи и блогъри). С възникването на социалните мрежи обменът на информация в интернет пространството стана мигновен, а това влияе на поведението на институциите. Блогърите се превръщат в лидери на мнение и често са цитирани от медиите или са техни гости, коментатори и др.

3.6. Национален институт на правосъдието

В рамките на Комуникационната стратегия на Националния институт на правосъдието са отредени „Дейности и мерки по професионално обучение по комуникация“ за повишаване квалификацията на магистрати и съдебни служители, работещи в областта на връзките с обществеността. Стратегията предвижда обученията да се реализират от Института в няколко основни насоки:

- Създаване на специализирани курсове в програмата на НИП, насочени към всички магистрати, с цел прилагане на принципите на активната комуникация;
- Програма за обучение, насочена към вътрешната комуникация в съдебната система – лица за връзки с обществеността, съдебни служители, вкл. административни ръководители;
- Професионално обучение по публична комуникация за магистрати и служители за връзки с обществеността;
- Обучение, насочено към съдебни служители, които имат пряк контакт с граждани;
- Работа с нови медии;
- Програми за кризисна комуникация.

Националният институт на правосъдието като част от съдебната власт може да работи в посока на реализиране обучения за целевите групи и така да допринесе за изграждането на добър публичен образ на системата. Добрият публичен образ е резултат от работата не само за определен период, а трябва да бъде резултат от непрекъснат процес на утвърждаване.

Всички дейности на НИП са общодостъпни чрез електронната му страница – годишен календар, конкурси, проекти, документи регламентиращи дейността на Института, като по този начин се постига прозрачност в работата на съдебната власт и на нейните органи в рамките на предвидените ограничения.

Националният институт на правосъдието е организацията, която реализира на практика образователните потребности на магистратите и съдебните служители, както и на други органи на съдебната власт. За да

отговори на нуждите от обучения, НИП се допитва чрез анкети, срещи по места и други форми, като по този начин се осъществява вътрешната комуникация в органите на съдебната власт, а също и повишаване на нивото на професионалното обучение.

Към Института има и Програмен съвет, в който участват магистрати, членове на съсловни организации и съдебни служители. По този начин е изградена комуникацията между съсловните и професионални организации.

4. Отчет за степента на напредък чрез отчитане резултатите по индикаторите през 2015 г. и установяване на отклонения от заложените резултати/цели

В Механизма за мониторинг и оценка на изпълнението на Комуникационната стратегия са заложили за отчитане в табличен вид 19 индикатори, в това число за продукти, резултат и въздействие.

Въпреки че в т. 3 „Индикатори за мониторинг“ (стр. 147 от Приложение 2) от него са упоменати такива за ресурси, чрез които се предоставя информация за финансовите, човешките, материалните, организационните или регулаторните средства, необходими за изпълнението на стратегията, същите не са включени в таблицата за проследяване на изпълнението на Комуникационната стратегия на съдебната власт 2014 - 2020 (стр. 159 – 165).

Предложеният минимум от индикатори, без тези за ресурси, не могат да дадат вярна, точна и обективна информация за изпълнението на стратегията, която трябва да бъде обезпечена със съответния ресурс по отношение на всички органи и административни звена. За 2015 г. не може да отчете постигането на индикаторите за ресурс, тъй като същите не са разписани.

Въз основа на обобщените данни за 2015 година, предоставени от съдебната власт по така посочените индикатори, се отчитат следните данни.

4.1 Индикаторите за резултат

Чрез *индикаторите за резултат* се отчитат проведените координационни срещи на пресаташетата в ОСВ – 9 броя; координирани между ОСВ инициативи и медийни изяви, насочени към обществеността – 252 броя; броят медийни изяви – 6 124; проведени обучения за повишаване на квалификацията, свързана с комуникацията с вътрешни и външни публики – 47 броя; публикации и излъчвания в медиите – 106 485 броя; събития и инициативи, насочени към гражданите - 53; информационни кампании – 7; взаимодействие на ВСС с НПО – 42; време за реакция при комуникационни и медийни кризи – 16 часа за ВСС, 1 час за НИП, от 1 до 12 часа за ВКС и общите съдилища, за ВАС и административните

съдилища – 2 часа (които ежегодно провеждат обучения по кризисен ПР), за ИВСС - 1 час.

Средната стойност за реакция при криза в съдебната власт е 5,30 часа, но тя не може да бъде представителна, тъй като различните институции са отчитали или времето от възникването на кризата до идентифицирането ѝ и запознаването с нея на административния ръководител, или времето от възникването до публично оповестяване на съответната реакция. Йерархичната структура и субординацията между административните звена в различните институции е различна, което също се отразява на посоченото време. Следва да се има предвид факта, че ВСС е колективен орган и независимо от наличните комуникационни документи в областта на кризисния ПР (План за кризисен ПР и Процедура за публична реакция на ВСС в случай на засягане на независимостта на съдебната власт), технологичното време до предприемането на реални действия може да отнеме и дни, което не означава, че кризата не е идентифицирана и не са предприети действия във връзка с нея. Различният подход към този индикатор е обясним, включително с формулировката му в таблицата, която не дефинира по ясен и категоричен начин неговото отчитане.

Посочената обща сума за броя на медийните изяви 6124 не може да се приеме за крайна и установима, защото съдебната власт не разполага с технологичен и човешки ресурс, който да съпоставя начина на отчитане по посочения индикатор. Възможно е да има дублирано отчитане на медийни изяви, както от различни представители на съдебната власт, така и поради препубликуване на интервюта, позиции, мнения от различни медии, включително на регионално и национално ниво. Допускаме наличие на пропуски в отчитането по този индикатор по обективни причини, сред които фактът, че голяма част от органите на съдебната власт нямат абонамент за централни и регионални печатни издания, както и за ползване на платформа, предлагаща възможност за медиен мониторинг. По тази причина голяма част от работното време на експертите „връзки с обществеността“ преминава основно в преглед на електронните сайтове с цел запознаване с публикациите, касаещи съдебната власт. Това сериозно затруднява изпълнението на другите им служебни задължения, а в някои случаи е причина за липсата на навременна реакция във връзка с конкретни медийни публикации/изяви, рефлектиращи върху имиджа на съдебната власт.

Възможно решение на проблема е осигуряването на централизиран договор за ежедневен медиен мониторинг за нуждите на всички органи и звена на съдебната власт. Така ще се спести времеви ресурс, ще се обезпечи достъп до ежедневен медиен бюлетин за всички съдебни институции, включително възможност за достъп до платформа за генериране на информация за медийни публикации от интерес за

съответния орган на съдебната власт, като едновременно се реализират значителни икономии спрямо сключването на индивидуални договори.

Липсата на подобни продукти за обезпечаване на една от основните дейности, заложен в длъжностните характеристики на ПР-експертите, има своето отражение в невъзможността за отчитане на част от индикаторите, свързани със статистически данни и измерване на въздействие. Предвид обема на посочената информация, която ежедневно трябва да се събира, систематизира и обработва от експертите, категорично се налагат изводи за липса на необходимата експертиза за проследяване на част от индикаторите заради необезпеченост с човешки ресурс.

4.2 Индикатори за продукти

Индикаторите за продукти са обслужените запитвания по ЗДОИ – 597 броя; проведените обучения за повишаване на квалификацията, свързана с комуникацията с вътрешни и външни публики – 7 броя; вътрешни информационни бюлетини разпространени към изпълнителната и законодателната власт – 1006 броя (информацията е от съдилищата); нови и обновени уеб сайтове – ВСС има обновен сайт, както и 15 административни съдилища в съответствие с европейските изисквания за подобряване на информираността на гражданите; честота на обновяване на информацията на интернет сайта - ежедневно; информационни системи за онлайн достъп за граждани и фирми – 16 броя; събития и инициативи, насочени към гражданите – 249 броя; информационни кампании – 128 броя.

По отношение на събирането на информация по тези индикатори, имащи характер на статистически данни, затрудненията са незначителни и произтичат главно от липсата на еднозначно определяне на понятията „вътрешни информационни бюлетини“; „обучения за повишаване на квалификацията“; „информационни системи за онлайн достъп“ и др. За отчетените обучения е възможно дублиране на статистическите данни за корелацията между звена и органи на съдебната власт. Неуточнен е характерът, формата и вида на обученията, още повече че в реализираните от съдебната власт проекти по ОПАК също са били проведени такива.

Спорни са резултатите по индикатора за събития и инициативи, насочени към гражданите. Според годишния отчет за 2015 г. на Комисия „Публична комуникация“ към ВСС в инициативата „Ден на отворените врати“ са участвали 318 органи на съдебната власт, в т. ч. 178 съдилища и 140 прокуратури. Информацията е подадена от органите на съдебната власт. Обобщените данни по индикатора обаче отчитат 249 събития и инициативи, насочени към гражданите, които включват и други мероприятия. Идентифицираната разлика поставя и въпроса дали „Дните на отворените врати“ са единствените инициативи и събития, които могат да се отчетат. Отговорът безспорно е отрицателен.

Броят на информационните кампании не може да бъде коментиран, поради липсата на централизирано отчитане и координиране на тези кампании, което обаче би могло да има препоръчителен характер за в бъдеще. Желателно е кампаниите да бъдат конкретно назовани, както и да се посочи търсения и постигнат ефект.

4.3. Индикатори за въздействие

Индикаторите за въздействие са успеваемост на прессъобщенията и продължаващи тематични публикации; достигната аудитория до целеви групи; отношение на медиите по теми, свързани със съдебната власт; репутация на ОСВ в социалните медии; подобрени нагласи и отношение на обществото към ОСВ. Тези индикатори се базират на информация получена от мейлинг листи и медиен мониторинг, експертни анализи на съдържанието на публикациите в традиционните медии (печатни и електронни), измерване на репутацията в социалните медии (коментарни блокове под статии, блогове, форуми), за които е необходимо да се ангажират външни експерти.

През 2015 г. ВСС и 4 съдилища имат свои страници в социалната мрежа Facebook, а един има акаунт в Twitter. Като цяло нагласите за регистриране на профили в социалните медии от страна на институциите в съдебната власт е по-скоро негативно и не среща одобрението на голяма част от ПР-те и административните ръководители. Приема се, че подобен подход ще има по-скоро отрицателен резултат и негативно въздействие върху публичния образ на съдебната власт. Противоположно е становището на органите с профил в социалните мрежи, които определят този канал на комуникация, като изключително полезен, бърз и осигуряващ обратна информация за интереса и степента на полезност на публикуваната информация.

Индикаторът измерващ подобряване на нагласите и отношението на обществеността към органите на съдебната власт, включително ВСС, не може да бъде отчетен, тъй като се очаква източник за тези данни да бъдат проведени социологически проучвания, за каквито няма финансов ресурс.

В настоящия мониторинг не са проследени индикаторите за въздействие, оценяващи резултатите от прилагането на Стратегията извън нейните преки ползватели и целеви групи. Не са анализирани евентуални резултати спрямо хора или организации, към които Комуникационната стратегия не е пряко насочена, както и възможни непредвидени въздействия. Отчитането на индикаторите за измерване и оценка на търсеното въздействие е възможно чрез външен мониторинг, за който няма наличен ресурс.

4.4. Изводи и препоръки

В контекста на гореизложеното, предвид факта, че представената информация за 2015 г. не обхваща целия календарен период и се изготвя за първи път, същата не може да се счита за обективна и изчерпателна и напълно достоверна. Във връзка с подготовката на настоящия доклад, ангажираните служители от органите на съдебната власт многократно споделяха затруднения при събиране, отчитане и анализиране на информацията. От друга страна обобщените данни не могат да служат за определяне на базови стойности, спрямо които да се проследява реалният напредък в следващия годишен период.

Тази информация може да има единствено информативен и ориентировъчен характер по отношение на комуникационните действия, изпълнявани в съдебната власт, както и като сигнал за необходимостта от корекция на целевите стойности и на индикаторите след отчитането на пълна календарна година през 2016 г.

В Механизма за мониторинг и оценка е предвидено, че първото отчитане по заложените индикатори се препоръчва да бъде анализирано като всяка целева стойност бъде подложена на сравнителен анализ, а при установена амплитуда между отчетения резултат и целевата стойност по-голяма от 30%, съответната целева стойност трябва да бъде преоценена и коригирана.

По отношение на индикаторите за продукти и за въздействие резултатите са субективни, доколкото прилагането на външен или смесен мониторинг чрез ангажиране на външни експерти не е обезпечено към момента. Тяхното ангажиране в бъдещ етап би генерирало по-задълбочена и обективна преценка на комуникационните процеси. На практика, отчитането на напредъка по изпълнението на Стратегията не може да изведе общи изводи за реална промяна в обществените нагласи, доверието към съдебната власт и качествена промяна на комуникационните процеси с вътрешните и външните публики на съдебната власт. Налага се извод за наличие на единен общ подход при изпълнение на конкретни основополагащи цели, посредством дейности, както и за диференциран подход според спецификата на отделните органи на съдебната власт. В средносрочен и дългосрочен аспект би могло да се очаква качествена промяна при осигуряване на нейната приемственост, развитие и надграждане в дългосрочен план на Стратегията.

В годишния вътрешен мониторинг не може да бъде направен качествен анализ по отношение на общия брой публикации по теми, свързани с органи на съдебната власт, броя публикации по видове медии – новинарски и социални, броя публикации за всяка от водещите теми и разпределение по видове медии, както и определяне на най-активни медии в отразяването на теми, свързани със съдебната власт. Аналогично не може да бъде извършен качествен анализ на отношението на медиите към водещите теми (позитивно, неутрално или негативно), анализ на

отношението по медии (анализ на водещи новинарски и социални медии с най-голяма активност на отразяването), както и анализ на обществената нагласа по водещи теми на база публикациите в социални медии.

През 2016 г. могат да бъдат предприети мерки за прилагане на централизиран подход при осъществяване на ежедневния медиен мониторинг и резултатите, проследявани по посочените индикатори чрез сключване на договор с фирма – изпълнител, която да замерва показателите, както по отношение на ВСС, така и на съдилищата, прокуратурата, ИВСС и НИП при отчитане на съответната специфика, която ще бъде допълнително уточнена съобразно Комуникационната стратегия.

Останалите показатели могат да бъдат проследени след количествено натрупване, тъй като посочените примерни базови стойности са по експертни наблюдения на автора на Комуникационната стратегия и не са обвързани с обективни данни, касаещи дейността на съдебната власт.

При критичния прочит на анализа следва да се има предвид, че във годишния отчет на всеки орган трябва да бъдат посочени описание на реализираните комуникационни дейности, критерия за тяхното измерване, периода на измерване, целевата стойност и източниците на информация. (Данните за ВСС са извлечени от протоколи, медиен мониторинг, служебна кореспонденция, административния документооборот, анализи, доклади, административни данни, социологически проучвания, анкети.)

IV. ОПРЕДЕЛЯНЕ НА ЗАИНТЕРЕСОВАНИТЕ СТРАНИ

В Плана за действие за изпълнение на Комуникационната стратегия на съдебната власт са заложили цели и дейности, насочени към основните целеви групи на съдебната власт – вътрешни публики, в т.ч. магистрати и съдебни служители, и външни – медии, потребители на съдебни услуги, граждани, НПО-та, ученици и студенти, изпълнителна и законодателна власт, специализирани структури на ЕС в областта на правосъдието и вътрешните работи, европейските партньори и посолства на страните – членки на ЕС, Великобритания, Норвегия и САЩ, както и Представителството на ЕК в България.

Необходимо е да се открий разликата в степента на заинтересованост спрямо характера на предоставяната информация от органите на съдебната власт. Може да се отбележи, че генерираната от органите на съдебната власт информация в по-малка степен засяга вътрешните публики, спрямо тази от ВСС, ИВСС и НИП. Съответно изпълнителната и законодателната власт, както и европейските партньори епизодично проследяват дейността на органите на съдебната власт. Различна е и чувствителността на националните и регионалните медии към информацията, предоставяна от специфичните звена в съдебната власт.

Въз основа на отчетените стойности по отделните индикатори се налага извод за положителен напредък по отношение на предоставянето на информация и повишаване на правната култура на ученици, студенти, граждани; прилагане на проактивен подход на комуникация спрямо медиите и обществеността; предоставяне на повече информационни продукти за потребителите на съдебни услуги.

Отношението на заинтересованите страни има ключово значение за разбиране на обществения и институционалния контекст за изпълнението на Комуникационната стратегия, както и за постигането на заложените цели. Взаимодействието с неправителствения сектор и съсловните организации е от изключително голямо значение в процеса на реализиране на Стратегията. Всички заинтересовани страни биха могли да допринесат за успешното ѝ прилагане. Като особено активни в комуникацията с ВСС може да бъдат посочени професионалните и обществени организации, членуващи в Гражданския съвет. Отделно внимание заслужават НПО-ата, ангажирани с промените в Конституцията на Република България, Закона за съдебната власт и с мониторинг на реформата на съдебната система.

Въпреки предприетите действия, остава ключово предизвикателство пред съдебната власт, включително за административните ръководители на органите и звена на съдебната власт и ВСС, преодоляването на основните вътрешни бариери - липсата на разбиране за необходимостта от професионализация на комуникацията и нейното ресурсно обезпечаване, както и недостига на финансови, административни и персонални ресурси за професионализиране на комуникационната дейност.

Чрез предприемане на адекватни мерки в средносрочен и дългосрочен план може да се очаква положителна промяна по отношение на целите, които следва да бъдат реализирани съобразно Комуникационната стратегия.

V. НЕОБХОДИМИ РЕСУРСИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ

Всички дейности, произтичащи от ангажимента по изпълнение на Комуникационната стратегия на съдебната власт през 2015 г. са осъществявани с бюджетни средства без привличане на външни експерти, с изключение на комуникационните дейности в изпълнение на проект „Укрепване на капацитета на ВСС за по-добро управление на комуникационните процеси и повече прозрачност в дейността на съдебната система” по ОПАК.

Изпълнението на Комуникационната стратегия е обвързано с обезпечаване на необходимия експертен, финансов и технологичен ресурс, наред с професионализиране на комуникацията и щатно осигуряване на органите и звената в съдебната система с длъжности „връзки с обществеността“ или лица, отговарящи за тяхното изпълнение.

Следва да бъде предвидено и гарантирано осигуряването на средства от бюджета на съдебната власт за обезпечаване на „Минималните стандарти за оборудване на пресофис и необходими информационни масиви в съдебната власт“, посочени в приложение 4 на Комуникационната стратегия (стр. 178). По инициатива и преценка на Координиращия орган от страна на ВСС може да бъде приложен централизиран подход.

От конституирането на настоящия състав на ВСС през октомври 2013 г., включително и през 2015 г. дирекция „Публична комуникация и протокол“ работи в условията на недостиг на експертен ресурс поради незает щат. През отчетения период дирекцията разполага с двама експерти „връзки с обществеността“ и един ръководител сектор „Протокол“, които не могат да обезпечат адекватно ВСС и в частност координиращия орган от страна на ВСС по отношение изпълнението на Комуникационната стратегия и на информационната политика на ВСС.

В съдилищата би следвало да се допълнят индикаторите с такива, отчитащи ресурсите по отношение на финансовите, човешките, материалните, организационните и регулаторните средства, необходими за изпълнението на Комуникационната стратегия с цел гарантиране на адекватни действия от страна на ВСС по отношение на обезпечаване на съдебната власт с експерти по комуникация. Без осигуряване на експертен капацитет в областта на публичната комуникация за органите на съдебната власт, няма как да се очаква подобряване на разбирането за тяхната дейност и на общественото доверие към съдебната система. Въз основа на горепосоченото ВСС следва да предприеме в спешен порядък действия за ресурсно обезпечаване на органите на съдебната власт, съобразно Комуникационната стратегия, както и да определи приоритетните си цели и политики до края на своя мандат, за които да бъде осигурена адекватна комуникационна реакция.

Комуникационната стратегия се изпълнява в условия на рестриктивен бюджет на съдебната власт, което обаче не отменя необходимостта от осигуряване на техническа и финансова обезпеченост за изграждане на пресофиси, отговорящи на съвременните стандарти и гарантиращи бърза, навременна и адекватна реакция на всяка комуникационна ситуация. Поради липсата на централизиран подход по отношение на експертното, техническото и финансово планиране на комуникационните дейности на съдебната власт, би следвало в проектобюджета на съдебната власт ежегодно да се предвиждат средства както за оборудване и технологично осъвременяване на пресофисите, съобразно минимални стандарти за всички ОСВ, така и за обезпечаване на комуникационните дейности, съгласувани между ВСС и съответните административни ръководители на органите и звената в съдебната власт.

Уместно е да се въведе централизиран подход при реализиране на съвместни дейности между звената и органите на съдебната власт.

VI. ОБОЩЕНИЕ НА РЕЗУЛТАТИТЕ ОТ МОНИТОРИНГА

С настоящия анализ за първи път се прави оценка на изпълнението на Комуникационната стратегия и Плана за действие, неразделна част от нея, поради което процесът може да се оцени от гледна точка на реалистично поставените цели и реализирани действия през отчетния период, както и на частичните данни за достигнатата чрез тях аудитория, съобразно заложените индикатори.

За ВСС преобладаващата част от дейностите по определените цели се изпълняват съгласно Комуникационната политика на ВСС, годишната програма на КПК и потребностите на останалите постоянни комисии във ВСС, заложените правомощия на КПК в Правилника за дейността на ВСС и неговата администрация и Комуникационната политика на ВСС. В този смисъл, доколкото отчетените резултати са съотносими със заложените в Комуникационната стратегия очаквания и цели, може да се даде положителна оценка на процеса по изпълнение на Комуникационната стратегия, както и на резултатите, пряко обвързани с горепосоченото.

Индикаторите, по които не може да бъде отчетен напредък, поставят въпроса за прилагане на централизиран подход спрямо всички органи и звена в съдебната система.

Едва при изготвяне на доклада на ВСС, както и обобщените за съдебната система, се отчита относителен напредък или резултат по отношение ефективността на Комуникационната стратегия след като бъдат обобщени данни от всички ОСВ и се получат реални базови стойности, спрямо които ще се сравнява напредъкът в изпълнението на КС в периода до 2020 г.

Обобщените от ВКС резултати за районните, окръжните, апелативните, военните, специализираните наказателните съдилища и ВКС оценяват процеса от гледна точка на реалистично поставените цели и реализирани действия през отчетния период, както и на ограничените данни за достигнатата чрез тях аудитория, съобразно заложените индикатори. Трябва да се има предвид както факта, че органите на съдебната власт са запознати със Стратегията през месец юни 2015 г., така и липсата на предвидени специално за целите на стратегическия документ човешки и финансови ресурси.

Предвид спецификата на Националния институт на правосъдието създаването на обективна система за проследяване изпълнението на Комуникационната стратегия на ВСС, с ясно измерими индикатори е подход, който изгражда конкретна представа относно напредъка по изпълнение на Стратегията. Необходимостта на НИП за комуникация и

прозрачност в работата му има положителен ефект, независимо дали всички инициативи се отразяват в медиите. Посочва се, че в новия програмен период по Оперативна програма „Добро управление“ има възможност да бъдат реализирани конкретни стъпки по обезпечаване на нуждите от обучение на магистратите и съдебните служители.

В резюме може да се посочи, че е желателно при измерване на съответствието, ефикасността, ефективността, въздействието, устойчивостта на дейностите, заложен в Комуникационната стратегия, да бъде приложен комплексен подход чрез осигуряване на вътрешен и външен мониторинг, основан на документи, изготвени от ОСВ, както и на допълнителни проучвания от външни експерти.

Прилагането на подобна обективна система за проследяване и оценка на реализирането на Стратегията ще подсили навременност и координация на действията от страна на институциите, ангажирани в изпълнението на Стратегията, както и комуникация с всички заинтересовани страни.

VII. ПОТЕНЦИАЛНИ ПОТРЕБИТЕЛИ НА РЕЗУЛТАТИТЕ ОТ ДОКЛАДА

Информацията в този доклад е ориентирана към Координиращия и контролен орган от страна на ВСС по отношение на прилагането на Комуникационната стратегия на съдебната власт (КПИВ), Съдийската колегия, Прокурорската колегия и Пленумът на Висшия съдебен съвет, органите и звената на съдебната власт, включително техните административни ръководители, говорителите в прокуратурата, лицата, отговарящи за връзките с обществеността – съдебни служители и магистрати.

Направените констатации, изводи и препоръки би следвало да рефлектират върху подобряване на организацията и координацията при изпълнение на стратегическия документ, включително чрез осигуряване на обучения за прилагането и отчитането му от НИП.

ВСС чрез постоянната комисия, изпълняваща функциите на координатор на Стратегията, следва да предприема действия за запазване и надграждане на изградения модел за комуникация между лицата, отговарящи за „Връзките с обществеността“ в органите на съдебната власт, както и установяване на по-добро взаимодействие между тях за постигане на устойчивост и институционалност в прилагането на Комуникационната стратегия.

Сред потенциалните потребители на резултата от доклада са и субекти от външните целеви публики, сред които Министерството на правосъдието и неправителствени организации, работещи със съдебната система.

Предвид насоките в Приложение 2, т. 8.2. „Примерни формати за мониторинг и оценка за изпълнение на стратегията“ (стр. 168), е целесъобразно годишните доклади на органите и звената на съдебната власт да се публикуват на интернет страниците им, а обобщеният годишен доклад за съдебната власт – на интернет сайта на ВСС.